

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Omzendbrief betreffende het verbod op financiële stimulansen voor de installatie van op zichzelf staande ketels op fossiele brandstoffen

Samenvatting

Met deze omzendbrief worden steunverlenende overheden geïnformeerd over het verbod om financiële ondersteuning te geven voor op zichzelf staande ketels op fossiele brandstoffen. De omzendbrief wil steunverlenende overheden een houvast bieden bij de implementatie van dat verbod.

1. CONTEXT

Op 8 mei 2024 werd de herziene Richtlijn Energieprestaties van Gebouwen gepubliceerd in het Europese Publicatieblad. Het grootste deel van de bepalingen van die Richtlijn moet omgezet worden in wetgeving tegen 29 mei 2026. Het verbod op financiële steun voor op zichzelf staande verwarmingsketels op fossiele brandstoffen, vastgelegd in Artikel 17.15 van die Richtlijn, gaat evenwel al in op 1 januari 2025.

De Commissie heeft op 18 oktober 2024 een mededeling rond de interpretatie van Artikel 17.15 van de Richtlijn gepubliceerd. Daarnaast werd, met betrekking tot deze bepaling, ook gewacht op richtsnoeren van de Europese Commissie met betrekking tot 'verwarmingsketels op fossiele brandstoffen', zoals aangekondigd in Artikel 13.8 van de Richtlijn en de Mededeling van 18 oktober 2024. Op 30 juni 2025 werden de Engelstalige richtsnoeren gepubliceerd. De Nederlandstalige versie van de richtsnoeren werd gepubliceerd samen met andere richtsnoeren over de EPBD op 18 december 2025.

2. DOEL OMZENDBRIEF

In het Vlaamse Gewest zijn er op verschillende bestuursniveaus financiële ondersteuningsmaatregelen in voege om de renovatie van gebouwen aan te moedigen. Zo genieten lokale besturen, in het kader

van de lokale autonomie, ruime discretionaire bevoegdheden om financiële steunmaatregelen op te zetten in het kader van gemeentelijk beleid, voor zover dit beleid strookt met Europese, nationale en regionale regelgeving. Ook op niveau van de Vlaamse overheid riepen verschillende instellingen al steunmechanismen in het leven, al dan niet via formele regelgeving. Artikel 17.15 van de Richtlijn voert, met ingang van 1 januari 2025, een duidelijk verbod in op het verlenen van financiële steun voor op zichzelf staande verwarmingsketels op fossiele brandstoffen. Bestaande steunmechanismen zullen, met respect voor het beginsel van gewekte verwachtingen, moeten aangepast worden om dit verbod te reflecteren. Verschillende Vlaamse steunmechanismen werden al aangepast om te voldoen aan dit verbod.¹ Sommige Lidstaten beperkten zich voorlopig tot de afbouw van de maatregelen in kwestie of de vaststelling dat geen dergelijke steunmaatregelen worden gegeven².

Uit contacten met betrokken overheden en steunverlenende entiteiten blijkt evenwel dat er grote onduidelijkheid (en ongerustheid) heerst over de implementatie van deze Europese verplichting. De verschillende bestuursniveaus hebben immers, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van de doelgroepen waartoe zij zich richten, een zeer diverse waaier aan ondersteuningsmechanismen opgezet die zich vaak toespitst op de specifieke realiteit van het werkveld waarin zij opereren. Deze maatregelen zijn vaak niet beperkt tot een eenvoudige subsidie voor op zichzelf staande verwarmingsketels op fossiele brandstoffen, maar kaderen soms in bredere renovatiesteun, waarbij een pakket van individuele maatregelen wordt ondersteund. Een eenvoudig decretaal verbod zou in de praktijk tot heel wat problemen leiden, waarbij bestaande steunmechanismen potentieel (gedeeltelijk) in conflict komen met een decretaal verbod. Dit zou tot heel wat onduidelijkheid kunnen leiden bij steunverlenende overheden, die zich geconfronteerd zien met een impact op hun bestaande mechanismen die niet altijd op korte termijn in te schatten en te remediëren valt. Er valt niet uit te sluiten dat, in dergelijke omstandigheden, steunmaatregelen die eigenlijk niet onder het verbod van Artikel 17.15 van de Richtlijn vallen tijdelijk niet zouden worden uitbetaald of zelfs volledig worden stopgezet in afwachting van duidelijkheid over het toepassingsgebied. Dit zou een (sterk) negatieve impact kunnen hebben op het draagvlak voor maatregelen inzake renovaties bij bv. lokale besturen, maar ook bij individuele steunverkrijgers, waar financiële steun soms een doorslaggevende factor is bij het nemen van een beslissing tot renovatie.

Met deze omzendbrief worden steunverlenende entiteiten dan ook in eerste instantie geïnformeerd over de scope van het Europese verbod, zoals uitgelegd door de Europese Commissie. Zo kunnen zij de nodige maatregelen nemen om hun bestaande steunmechanismen, indien nodig, in lijn te brengen met het Europese kader. Ook in andere Lidstaten werden de verschillende bestuursniveaus geïnformeerd over het verbod via brief. In tweede instantie zal een expliciet verbod worden opgenomen in Vlaamse regelgeving.

Verschillende steunmechanismen zijn ingevoerd door middel van formele regelgeving. Een omzendbrief kan uiteraard geen afbreuk doen aan formele regelgeving. Het is aan de steunverlenende overheden, op de verschillende niveaus, om de formele wetgeving in lijn te brengen met het Europeesrechtelijke verbod.

Deze omzendbrief is enkel van toepassing op die financiële ondersteuning die werd opgezet door overheidsinstanties op grond van gewestelijke bevoegdheden. Financiële ondersteuning voorzien door de federale overheid in het kader van de eigen bevoegdheden valt buiten het toepassingsgebied van deze omzendbrief (wat niet wegneemt dat ook deze ondersteuning in lijn moet zijn met het Europese verbod).'

¹ Zo werden Mijn Verbouwpremie, MijnVerbouwLening en MijnVerbouwBegeleiding al aangepast om dit verbod te reflecteren.

² Nederland, bijvoorbeeld, stelde eenvoudigweg vast dat het geen steun voorziet voor op zichzelf staande verwarmingsketels op fossiele brandstoffen.

3. FINANCIËLE IMPACT

Het Europeesrechtelijke verbod om financiële ondersteuning te geven aan alleenstaande fossiele opwekkers kan een impact hebben op de begroting van het Vlaamse Gewest, in die zin dat bestaande subsidies aangepast zullen moeten worden om aan dit verbod te voldoen. Het is niet mogelijk om de budgettaire impact in kaart te brengen. De precieze impact zal afhangen van de manier waarop de subsidies worden aangepast aan deze Europeesrechtelijke verplichting.. Bijgevolg zal bij iedere aanpassing van de betreffende subsidieregeling de budgettaire impact moeten bepaald worden.

Op 27 november 2025 gaf de Inspectie van Financiën negatief advies.

- De Inspectie merkt op dat het gegeven dat een decretaal verbod mogelijks in conflict zou komen met bestaande steunmechanismen op zich geen afdoende motivering is voor het afwijken van de verplichtingen van een lidstaat tot omzetting van een Europese richtlijn. Indien deze bevoegdheid in België, o.b.v. de staatshervorming, Vlaanderen toekomt, komt het aan deze laatste toe om tijdig (in principe binnen de 24 maanden volgend op de uitrol van de richtlijn) deze in nationale regelgeving om te zetten. Een omzendbrief kan daarbij enkel een verduidelijkend kader scheppen in afwachting van een wetgevend initiatief.

Er dient hierbij eerst en vooral opgemerkt dat de omzendbrief allerm minst bedoeld is als vervanging van een wetgevend initiatief, maar net als een verduidelijkend kader in afwachting daarvan. Op de ministerraad van 4 april 2025 keurde de Vlaamse Regering het actieplan "Omzetting en implementatie Fit for 55" goed met daarin de aanpak voor de omzetting van de EPBD-richtlijn. Een decreet ter omzetting van die richtlijn is gepland voor 1^e principiële goedkeuring in het eerste kwartaal van 2026 en is momenteel in ontwerp. De opname van het verbod in het Energiedecreet is gepland in dat omzettingsdecreet. Bij het omzetten van dit verbod zal wel moeten worden gewaakt over de gemeentelijke autonomie om te voorzien in subsidies en andere financiële ondersteuning.

Bovendien moet erop gewezen worden dat de Europese Commissie pas eind 2025 de finale versies van de relevante richtsnoeren publiceerde. De richtsnoeren met betrekking tot wat precies fossiele opwekkers zijn werd immers pas op 18 december 2025 gepubliceerd. Deze richtsnoeren waren uiteraard van belang voor het opmaken van deze verbodsbepaling.

4. ADVIEZEN

Het taaladvies werd op 4 november 2025 bekomen.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd op 27 november 2025 verkregen.

Het advies van de minister, bevoegd voor begroting, werd gevraagd op 9 januari 2026. Binnen de termijn werd geen begrotingsakkoord ontvangen.

5. AKTENAME DOOR DE VLAAMSE REGERING

De Vlaamse Regering neemt akte van de als bijlage opgenomen omzendbrief betreffende het verbod op financiële stimulansen voor de installatie van autonome ketels op fossiele brandstoffen volgens artikel 17, lid 15 van de herziene richtlijn energieprestatie van gebouwen (EU/2024/1275)

Hans BONTE

Bijlagen:

1. Ontwerp van omzendbrief betreffende het verbod op financiële stimulansen voor de installatie van autonome ketels op fossiele brandstoffen volgens artikel 17, lid 15 van de herziene richtlijn energieprestatie van gebouwen (EU/2024/1275)
2. Het advies van de Inspectie van Financiën d.d. 27 november 2025.
3. Aanvraag BA d.d. 9 januari 2026.